

جمعہ ایرتسی — ۱ آگستوس ۱۳۴۱

ایگنچی سنہ — نومرو ۴۲

ادارہ خانہ :

باب عالی جادہ سندہ

اورخان بک خانندہ

ایگنچی قاتدہ

صاحب و مدیری

محمد مسیح

ملکی تحریک

آبونہ شرائطی :

سنہ لکی ۲۵۰

آلتی آیلغی ۱۲۵

فوق العادہ نسخہ لری

ایچون ۵۰۰ و ۳۰۰

غروشدر .

مجموعہ منہ ہیئتہ

طبعی تدبیر ایدلمین

آثار اعادہ ایدلمین

هر آیک برنجی داورہ بشجی کونلری میبقار، علمی، ادبی، اقتصادی، فنی رسمی مجموعہ در

ادبی مجلہ :

دورغو نفلک سمری

صنعت محیطمزدہ کی بوسوک سنہلک دورغو نفلتہ آنجاق
ورکرہ داھا استبداد دورینک صوک سنہلرندہ تصادف ایدلمشدہ.
آرادہ بر فرق وارسہ اوڈہ اوزمانکی دورغو نفلک سمریدن ویریلن
برأمردن حصولہ گھسی ، بوکونکی حرکتمزاکدہ احتیاری
اولہ سیدر .

ادیانمزدہ کی سکوتی محیطک علاقہ سز لگنہ اسناد ایدنلر
ظنلرندہ خطا ایدیورلر . زیرا املکت مزمزہ ادبیات شیمدی قہدار
نہ زمان اطرافلی بر علاقہ او یاندر مشدرکہ بوکوندہ علاقہ دارلری
اولسون ؟ محیط او تہدن بری صنعتکارلری تقدیر ایدہر ، فقط
باشقہلرینک قاریئدر . اساساً بر نفسلک ہیجانلی فوت بول
مسابقہ لرنده صرف ایدن بر زمرہ نک صنعتلہ مشغول اولماماسی
هیچ شہہ یوقہک ، اولماسندن چوق خیرلیدر .

اون سنہ اول ادبیاتمزدہ کی کشمش برشکلی ، دیکشمش بروخی
واردی . فقط شکلدہ کی تبدلہر حالہدہر وحدہ کندن چوق قوتلی ایدی .
بالخاصہ لسان ادبی بر افادہ طرزی آنجہ قلملر کیندکجہ آجیلدی .
بالکز بوانکشاف ، بوتون قدرتیله ، مخیلہ ارده کورولمادی .
اون سنہ اولنہ قدار شعر لسانی کشف ایدلہمین بر
خزینہ کی ایدی . بوخزینہ نک آناختارنی بولان یحیی کال .
لسان ساحسندہ ، کندبسی تعقب ایدن کنجہلرہ اساسلی
بر موفقیت تأمین ایتدی . کوزمل تورکچہ ی بز شعرده آنجاق
اون سنہدن بری دیکہ یوزر . ایلاک زمانلر سامعہدہ طائی بر
تأثیر بر اقان بو آھنک کیت کیدہ قوتی قاب ایتہہ باشلادی .
بونک باشلیجہ سببی اثرلرک ظرفنہ کورہ بر مظروفی بولونما .
ماسیدر . ہرکس بالکز لسانک آھنکی بنمہ یور ، درست
وقیمز بر تورکچہ نک مزینتی صنعتی ایچین کافی کورو یوردی .
بوسیلہلرکہ یازیلان اثرلر بر بردن فرقہز اولوبور ، یازیلرہ
مؤثرک شخصیتی تیلر ایتہ یوردی . فی الواقع بو لسان انقلابی
مظلم بر کیفیتی ، فقط بونک شرف ایلاک مؤسسریلہ عائدی .
اونلری تعقب ایدن زمرہ نک بالخاصہ اصل شعرده بر حیلہ
کوسترمہ سی لازمہدی . ایشہ ، مع التأسف ، بز سنہلرہ سورمہ
بر صہر سزقلہ بوحلیہ یی بالحق صنعتکاری بکھ یوب دورو یوزر .
واقعا بوسوک سنہلر بر جوق استعدادلرک موجودیتی
خبر ویردی ، واقعا بعضی عجائب مقتدرلک امضالری کوردکہ
فقط بوتون بوکشف جماعتک سسی بر آغیزدن ایشیتیلیور ،

آلادیورلر . برواقمہدہ ماضیدن اوافق برامثال کورسہلر ہان
اصل کیت وکیفتیدہ بوامثال ظن ایدہرک چاپو جق کشفلرہ
بولونیورلر . بوکونکی غرب بنہ اجتاعہ سی قرون وسطا بنہ .
اجتاعہ سنک دینہ ناصیل رجوع ایدہ بیلیر ؟

غرب میوہ سی قوردلانمشمہ ویا قوردلانہ جقمہ بو ، آرتق
اسکی تعصب ایلاہ دکل بپیکری بر تعصب ایلاہ اولاجقدر : بولشویزم
تعصبی ، بوکونکی غربک حاکمیتہ صاحب اولان بورزوالر ایچون
نہاسکی تعصبلہ باریشمہ ، نەدہ یکی تعصبلہ قوقلاشمہ امکان
یوقدر ظن ایدیورم . اسکی تعصب قارشلی اولسہ اولسہ سیاسی
برمائشات کوستریلہ بیلیرکہ بو کاجریان دیک بیلیم نەدر جہ دوغرو
اولاییلیز ؟ بکا قالیرسہ خارجی سیاستدہ اک چوق دقت ونفوذ .
نظرلہ تعقب ایدہ جکمز جریان ، سوسالایزم و بولشویزم حرکتلریدر .
حرب عمومی آزعنلنی نتیجہ سی غرب میوہ سنہ بولشویزم قوردی
دوشدکدن صوکرہ بولنڈ و سوسیمز یوہ اسکی حالہ عودت ایلک
حسرتیلہ ہم کوکرتدن ، ہمہرہ اک اوزاق محیطلردن ہواوقوت
المق اضطراری ہر دقیقہ برابر جہ دھسا حس ایدیور . تنکیم
میستر «کنیغ» ک «شرقیہ سی ، غربہ سی توجہ ایدہ جکسکز» سؤالی
بو اضطرارک یاراندنی تمجسلردن ریدر . بوکونکی سیاست
رجالی ماہر بر ماتورا ایلاہ یواش یواش بولشویکلکی شرقہ یاماق
وشرقلہ بنہ سندن چیقمش بر قورد کبی کوسترمک ایستور .
حال بوکہ کرک سوسالایزم ، کرک بولشویزم بوکونکی غربک
اوز اولادیدر . شرقی ، غربی ، اسلام ، خریستان صیدیترلی
موداسی کچمکہ باشلایجہ بوتون شرقی بولشویک استعدادندہ
کوسترہرک قدیم فترق و کارلی استعمار پولیتیکہ سنی ادامہ
ایتدیرمک ایستہن سیاست رجالی آنجق کوندہلک موقتقلر قازانہ
بیلیرلر . شرق ، بوکون نقابتالیست ، نەدہ سوسالیست ویا
بولشویکدر . اوہنوز اکثریتلہ اسیر و مغدوددر . مادی ومعنوی
اسارتی اتقی وکندنی طوبالامقند دھامیرم ہیچ بر احتیاجی
یوقدر . غرب ، کندی ایچندن مضطرب واکہ بویوک تہلکہ سی دہ
ینہ کندندہر . شرقک اضطراری ایسہ کندنن زیادہ خارجدن
یعنی غربک آشری حرص وطمعندن تولد ایتکندہر . غرب ،
بواکی اضطراریہ قارشلی نہ قدار صغیر قالیرسہ ذہباوقدار بویوک
بر آناشریہ نامزددر . بکا قالیرسہ اصل اوغراشیلہ جق حقیقی
وجہانشمول مسئلہ بودر .

دارالفنون روحیات مدرسی

۲۶ نومبر ۱۳۴۱

مصطفی شکیب

تورک نقش تانچنجه و اولور

باشملارکن

تورک نقش تاریخچه دائر تدقیقلم ائساننده برچوق مولوی اسمرلی بولمشد . (مولانا) حیاتنده (قونیه) ده حکمدار، امرا و سائر یوکسهک طبقه دن بویوک بیره مرید اولانلر کورولورودی . غیری یدنجی عصر باشلانمچیلرینه دوغرو سلجوقی پای - تختنده (مولانا) منسوبلری بویوک برقلاباتی تشکیل ایدیورودی . دهرین ذوقلی معنوی برعالم ایچنده ، خلق اولور مرشدک صاحبدینی نورلی برمفکوره اطرافنده طوبلانئورودی . دها او زمانلرده صوفیلردن برزمره مادی برعالمک انجه وکینش صنعت ثورنکرلری یاراتماغه چالیشدیلر . اُک باشده بویوک برصنعتکار روحیه (مولانا) ، صنعتک نهایتنمزه درینلکری ایچنده شعر، موسیقی ، سمع کپی روحی وجدلرله درویشلری یکی برعالمه سوروکله یوردی . .

یدنجی عصرده باشلایان بوقونلی جریان (مولانا) نک معقبرلی زماننده آنادولو شهرلرنده و خارج تورک لکرده نفوذی ایلهری کوتوردی . باخسه اوغلو (سلطان ولد) ، باباسنک افکارنی برطریقت خالنده اورتایه چیقاردی . آیین واصلولری تنظیم ایتدی . (مولانا) عاشققری هر طرفده مولویخانهلر او یاندریدیلر .

علم آداملردن اهلبلی اولانلر پیر اوچاغنده (مولانا) نک نطقلری ایشله یور ، اقرار ویردن جانلره سیروسلوک تعلیم ایدیورلردی . هر مولویخانه مادی و معنوی منسوبلریله اسلام و تورک مدنیتنه بویوک معاونتده بولونورودی . صنعت و علم اربابی راهبکله خریستیان مدنیتنه اولان ایلیکی کپی ، مولوی علم و صنعت آداملردی . مسلمان تورک لکک یولنده فعالیت باپورلردی . ادبیات و صنایعک بوتون شمه لری بوفیضی اوچاقلرده کوسته و یلکده ایدی .

یدنجی عصردن اون دوردنچی عصره قدار بویوک واصل طریقت مولرلنده یوزلرجه عالم ، شاعر ، خطاط ، مذهب ، نقاش ، موسیقیشناس ، مجلد ، اویماچی ، طبیب درویشلر معنوی فیضلری مادی هنرلریله تماملادیلر .

تورک صنعت حیاتنده باشلرنده آتونی سکری ، آرقه لرلنده بیرقماجلی خرقالریله برمولولری یری وار . بن او زنکین معرفت

ایچلرندن هیچ بری آغیر باصا یوردی . صنعتده کی خصوصیتی غرابنده آرایانلر اولدی ، لکن بوغرابی طبعلرینه سیندرمه دکری ایچین اوقویانلره غیر صمیمی کوروندیلر . درویشانه شعرلر ، متفکرانه منظوملر سولیه یلنلر اولدی ، فقط بونلرک نه تصوفنه ، نهده فلسفه سنه دقت ایدیلدیکی کوردک . خلاصه سوزه باشلارکن دووگون کوستردیکمز قایل ایچنده برغلان واردی . فقط بوعلین آنجاق صویک دیننده ایدی ، برتورلو سطحه قدار واصل اولامایور ، یوکسک حرارتی کوستره میور ، حس ایتدیره میوردی . ایشته بونک نتیجه سیدرکه یازیلان پک چوق شیلره و غما کوللرده بر طوتان قوتلی برآثره تصادف ایدمه دک ، یازیلان ، یازیلان ، دیگه تیلن شیلر هم او ، هب سولیه نیلمش ، یازیلمش ، دیگه نیلمش شیلر . . . آکر بو برحقیقت اولماسه یدی اُک دووگون دیدیکمز بر دورده یتیش صاییدیز صنعتکارلرله هر هانکی برملک آدیبتندن دها قوتلی برزوارق کوستره ییلردک .

اولجه ادبیاتده کی خصوصیتی تشکیل ایدن عنصرلر یالکیز طرز افاده ده کی تخالفاردی . ادبیات جدیده نسلدن ، اونی تعقیب ایدن زمردن هر هانکی بری تدقیق ایدمه وسه کندی مسلکدارلردن آنجاق لسان و طرز افاده فرقلریله آریلدیغنی کوروروز . مادام که بویوک لسانده برلک شکل ایتمدر ، آرتیق بو ساحده فضله توقف ایتک ، بو ساحده بریکلیک باپلاچننه ایتانمق ییوده در . نسل آتیدن بکله دیکمز شی وجود بولش بره وسه یله حالامشغول اولاروق زما تی اسراف ایتمه میسیدر . ملکتمزده ده ادبی مسلکک تأسس ایتمه شی زما تی کشدر ، حتی کیمورده . . . کنجک آنجاق بوساحده کوستره جکی موفقیته ، میدانه کتیره جکی اثرله افتخار ایدمه ییلر و یالکیز اووقت ادبیات ایله علاقه دار اولمایان محیطک دقتی یکیدن یکی به جلب ایتیه باشلار . عکس تقدیرده هب عینی شیئی تکرار ایدن ، هب باپیلیمش ، ایشله نیلمش ، اورتایه کلش اثرلرله مشغول اولان برنسلله کیمسه مشغول اولمازسه عسینه شمه ملیدر . بوقدار جالیشان صنعتکارلرک تقدیر کارلری ده آنجاق بوقدار اولور .

فارسه ناز

